

SOPIMUS UUSIUTUVAN ENERGIAN DIREKTIIVIN 2009/28/EY 6 ARTIKLAN MUKAISISTA TILASTOLLISISTA SIIRROISTA; ALLEKIRJOITUSVALTUUDET SOPIMUKSEEN SITOUTUMISEKSI

1. Tausta

Euroopan unioni on osana vuoden 2020 ilmasto- ja energiapakettia sitoutunut nostamaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian osuutta energian loppukulutuksesta 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi EU:n parlamentti ja neuvosto hyväksyivät keväällä 2009 direktiivin 2009/28/EY uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (jäljempänä uusiutuvan energian direktiivi tai direktiivi). Unioninlaajuisen tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioille on asetettu uusiutuvan energian direktiivissä jäsenvaltiokohtaiset pakolliset kansalliset kokonaistavoitteet koskien uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta. Suomen kansallinen kokonaistavoite on 38 prosenttia.

Jäsenvaltiokohtaisiin tavoitteisiin pääsemistä on haluttu helpottaa säätämällä jäsenvaltioille mahdollisuus ottaa tietyissä tapauksissa myös muissa jäsenvaltioissa kulutettu, uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia huomioon niiden omien kansallisten tavoitteidensa saavuttamisen osalta. Uusiutuvan energian direktiivin 6 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat sopia tilastollisista siirroista, jotka koskevat uusiutuvan energian tietyn määrän tilastollista siirtoa jäsenvaltiosta toiseen. Tilastollinen siirto ei kohdistu määrättyyn laitokseen eikä se sisällä fyysisen energian siirtoa. Muihin yhteistyömekanismeihin nähden se on nopea keino tasata uusiutuvan energian osuuksia. Siirroista on ilmoitettava komissiolle.

Tilastolliset siirrot toteutetaan käytännössä jäsenvaltioiden kahdenvälisillä eli bilateraalilla sopimuksilla. Järjestelystä tehtävä kahdenvälinen sopimus voidaan tehdä järjestelyyn osallistuvien jäsenvaltioiden keskenään sopimassa muodossa, esimerkiksi valtiosopimuksena tai yksityisoikeudellisena sopimuksena. .

Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt 4.9.2020 päätöksen sopimustunnusteluista ja sopimusneuvotteluvaltuudesta uusiutuvan energian tilastollisista siirroista (VN/19610/2020, jäljempänä *päätös sopimusneuvotteluvaltuudesta*). Lisäksi ministeriö on antanut selvityksen eduskunnalle e-kirjeellä (E 104/2020 vp) ministeriön päätöksestä aloittaa sopimusneuvottelut muiden jäsenvaltioiden kanssa uusiutuvan energian direktiivin mukaisista uusiutuvan energian tilastollisista siirroista sekä Suomen tavoitteista sopimusneuvotteluissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on käynyt keskusteluja eri jäsenvaltioiden kanssa mahdollisuudesta sopia tilastollisista siirroista ja päässyt sopimusneuvottelujen kautta yhteisymmärrykseen Belgian kanssa tilastollista siirtoa koskevista sopimusehdoista vuoden 2020 osalta. Sopimus olisi tarkoitus allekirjoittaa kesällä. Sopimus tulisi voimaan sen allekirjoitushetkellä ja olisi voimassa 31.3.2022 saakka tai siihen asti, kunnes molemmat osapuolet ovat täyttäneet sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

2. Pääasiallinen sisältö

Suomen on tarkoitus tehdä sopimus uusiutuvan energian tilastollisista siirroista Belgian kanssa. Sopimus koskee vuoden 2020 uusiutuvan energian määrän tilastollista siirtoa Suomelta Belgialle sopimuksessa määriteltyä kauppahintaa vastaan.

Sopimus tehtäisiin yksityisoikeudellisena sopimuksena ja siihen sovellettaisiin Suomen lakia.

Siirrettäväksi kiinteäksi määräksi sovittaisiin 1 376,5 GWh. Lisäksi sovittaisiin mahdollisesta optiosta (enintään 250 GWh), jonka hyödyntämisestä Belgian tulisi erikseen ilmoittaa sopimuksessa erikseen määritetyssä aikataulussa. Optiosta on tarpeen sopia, koska lopulliset uusiutuvan energian määrät ja osuudet kokonaisloppukulutuksesta varmistuvat vasta myöhemmin kuluvan vuoden aikana. Sopimuksessa määritetty optio voisi toteutua kokonaan tai osittain taikka jäädä kokonaan toteutumatta. Tilastollisten siirtojen hinnaksi sovittaisiin koko myytävän määrän osalta 13,5 €/MWh. Kiinteän määrän kauppahinta olisi 18 582 750,00 euroa ja optio toteutuisi 0 euron ja 3 375 000,00 euron välillä.

Sopimuksessa asetettaisiin Suomelle kuten myös Belgialle velvoite ilmoittaa komissiolle tilastollisista siirroista 31.12.2021 mennessä mukaan lukien siirrettyä energian määrää ja hintaa koskevat tiedot.

3. Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksen myötä Suomi vastaanottaisi Belgialta sovitun mukaisesti kauppahinnan, joka olisi vähintään 18 582 750,00 euroa, mutta enintään 21 957 750,00 euroa. Sopimuksen kautta momentin 12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot tuloarvio kasvaisi aiemmin arvioidusta vähintään 18 582 750,00 eurolla vuonna 2021.

Kauppahinnan maksu suoritettaisiin joko yhdessä tai kahdessa erässä riippuen option käytöstä. Belgia suorittaisi ensimmäisen maksuerän (kiinteä määrä) 30.9.2021. Mahdollinen toinen maksuerä (optio) Belgian tulisi suorittaa vuoden 2021 loppuun mennessä.

4. Sopimuksen valmistelu ja hyväksyminen

Suoraan laista ilmenevää toimivaltaa sopimuksen valmistelulle ja neuvotteluille tilastollisista siirroista ei ole. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) mukaan valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen käsittelee kuitenkin se ministeriö, jonka toimialaan sopimus tai velvoite kuuluu. Samoin valtioneuvostosta annetun lain mukaan Euroopan unionissa päätettävät asiat käsittelee se ministeriö, jonka toimialaan asia sisällöltään kuuluu. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 21 §:n nojalla energiapolitiikka kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja uusiutuvan energian direktiivin kansallinen toimeenpano on työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Tämän perusteella tilastollisten siirtojen valmistelu (mukaan lukien sopimusneuvottelut) on katsottu kuuluvan työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä sopimusneuvotteluvaltuudesta työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolta valtuutettiin ylijohtaja Riku Huttunen sekä teollisuusneuvos Pekka Grönlund neuvottelemaan tilastollisia siirtoja koskevien sopimuksien sisällöstä päätöksessä esitetyin reunaehdoin. Sopimusneuvottelujen tavoitteeksi määriteltiin mahdollisimman korkea kokonaishinta huomioiden sopimusjärjestelyn selkeyden ja toimivuuden kokonaisuutena. Vaikka sopimusneuvotteluissa hinta oli merkittävin yksittäinen tekijä, tuli neuvotteluissa ottaa huomioon myös sopimuksen muu sisältö,

erityisesti siirrettävän määrän ja ehtojen tarkoituksenmukaisuus ja toteutettavuus suhteessa direktiivissä säädettyihin määräaikoihin. Lisäksi lopullisissa siirrettävissä määrissä tuli ottaa huomioon se, ettei Suomen omien kansallisten tavoitteiden saavuttaminen saa vaarantua.

Sopimus ei sisällä eduskunnan toimivaltaan kuuluvia sopimusmääräyksiä. Perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee Euroopan unionissa päätettäviin asioihin sekä niihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettaviin asioihin liittyvät toimenpiteet, jos ne edellyttävät valtioneuvoston päätöstä. Sopimuksen allekirjoittaminen ja siten siihen sitoutuminen voidaan katsoa luonteeltaan sellaiseksi Euroopan unionissa päätettävään asiaan tai sellaiseen sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavaan asiaan liittyväksi toimenpiteeksi, joka edellyttää valtioneuvoston päätöstä valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaisesti. Lisäksi sopimus on käsiteltävä raha-asiainvaliokunnan valtioneuvoston määräyksen asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa 2.1.1 kohdan nojalla.

5. Komission notifiointi

Direktiivin mukaan ehtona siirtojen voimaantulolle on, että kaikki siirtoon osallistuvat jäsenvaltiot ilmoittavat siirrosta komissiolle. Komissiolle on annettu ennakkoilmoitus 31.3.2021 siitä, että Suomi on edennyt neuvotteluissa Belgian kanssa tilastollisista siirroista 2020 vuoden osalta. Varsinainen notifiointi komissiolle tehtäisiin sopimuksen mukaisesti 31.12.2021 mennessä.

6. Esitys

Edellä todetun perusteella esitetään, että valtioneuvosto valtuuttaisi elinkeinoministeri Mika Lintilän allekirjoittamaan sopimuksen uusiutuvan energian direktiivin mukaisista tilastollisista siirroista Suomen tasavallan hallituksen ja Belgian kuningaskunnan hallituksen välillä. Sopimukseen sitoudutaan allekirjoituksella.